

# คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual)



กระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม  
ของกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

กองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

สิงหาคม ๒๕๖๐

# สารบัญ

## หน้า

|   |          |
|---|----------|
| ๑. วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ.....๑    | ๑        |
| ๒. ขอบเขต.....๑                           | ๑        |
| ๓. คำจำกัดความ.....๑                      | ๑        |
| ๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ.....๒             | ๒        |
| ๕. Work Flow กระบวนการ.....๒              | ๒        |
| ๖. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน.....๓             | ๓        |
| ๗. มาตรฐานคุณภาพงาน.....๔                 | ๔        |
| ๘. ระบบติดตามประเมินผล.....๔              | ๔        |
| ๙. เอกสารอ้างอิง.....๔                    | ๔        |
| ๑๐. แบบฟอร์มที่ใช้.....๔                  | ๔        |
| <br>                                      |          |
| <b>ภาคผนวก.....๕</b>                      | <b>๕</b> |
| ๑. กฎ ระเบียบ / คำสั่งที่เกี่ยวข้อง.....๖ | ๖        |
| ๒. ตัวอย่างแบบฟอร์มการเสนองาน.....๗       | ๗        |
| ๓. รายชื่อผู้จัดทำ.....๘                  | ๘        |

# คู่มือการปฏิบัติงาน

## ตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม

### ๑. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การปฏิบัติงานในกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม มีคู่มือที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมอย่างชัดเจน มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้มาตรฐานในการปฏิบัติงานที่มีความถูกต้อง ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพการณ์

### ๒. ขอบเขต

คู่มือการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมครอบคลุมตั้งแต่ ขั้นตอนกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม รับร่างกฎหมายตรวจสอบความถูกต้องของร่างกฎหมาย ประสานงานกับหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อขอความเห็นเพิ่มเติม และหากผู้รับผิดชอบตรวจสอบแล้วสามารถจัดทำความเห็นได้ ผู้รับผิดชอบเสนอเรื่องให้ผู้ช่วยการกองกฎหมายเพื่อเสนอ ปลัดกระทรวงคมนาคมและหรือรองปลัดกระทรวงคมนาคมนำเสนอรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติในหลักการของร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมต่อไป

### ๓. คำจำกัดความ

“กฎหมาย” หมายความว่า กฎที่สถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้น หรือที่เกิดขึ้นจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือ เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตาม หรือเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐ

“พระราชบัญญัติ” (พ.ร.บ.) หมายความว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและความยินยอมของรัฐสภา

“พระราชกำหนด” (พ.ร.ก.) หมายความว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจบริหารให้ใช้บังคับ เช่น พระราชบัญญัติในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้

“พระราชกฤษฎีกา” (พ.ร.ฎ.) หมายความว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด เพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน

“กฎกระทรวง” หมายความว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติอันเป็นกฎหมายแม่บทออกมามีอำนาจให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ

“ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง” หมายความว่า กฎหมายปลีกย่อยประเภทที่เป็นเรื่อง ๆ เล็ก ๆ น้อย ๆ ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติราชการภายใน

“หนังสือบริคณห์สนธิ” หมายความว่า เอกสารก่อตั้งบริษัทจำกัด ซึ่งผู้เริ่มก่อการบริษัทจำนวนตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไป เข้าชื่อกันจัดทำขึ้นตามข้อกำหนดของกฎหมายในการจัดตั้งบริษัทจำกัด

### ๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ

๔.๑ ผู้อำนวยการกองกฎหมายมีหน้าที่กำกับดูแลให้แต่ละกลุ่มงานในกองกฎหมาย ได้แก่ นิติกรในกลุ่มงานกฎหมายที่ ๑ ถึง ๔ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม รวมถึงข้าราชการฝ่ายบริหารงานทั่วไปและลูกจ้างชั่วคราวในกองกฎหมายปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในเวลาอันสมควร


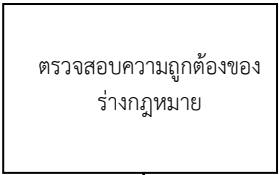
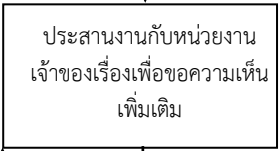


๔.๒ นิติกรผู้รับผิดชอบมีหน้าที่รับร่างกฎหมาย ตรวจสอบความถูกต้อง ประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดทำความเห็นและนำเสนอผู้มีอำนาจลงนามเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติในหลักการของร่างกฎหมายต่อไป

๕. Work Flow (กระบวนการ)

ชื่อกระบวนการ : การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม

ข้อกำหนดที่สำคัญ : กฎหมายของหน่วยงานในสังกัดมีความถูกต้อง ทันสมัย และได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง

ชื่อตัวชี้วัด : ระดับความสำเร็จของงานร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ หรือข้อบังคับที่เสนอรองปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวง และหรือนำเสนอรัฐมนตรีพิจารณา

| กระบวนการงาน  | ระยะเวลา | รายละเอียดงาน  | มาตรฐานคุณภาพงาน  | ผู้รับผิดชอบ (ตำแหน่ง/กลุ่ม/ฝ่าย)  |
|---|----------|--|---|--|
|               | ๑ วัน    | ๑. ฝ่ายบริหารงานทั่วไปรับเรื่องจากหน่วยงานในสังกัดแล้วส่งให้กลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบพิจารณา  | ขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎหมายด้านการขนส่งทางบก ทางราง ทางน้ำ ทางอากาศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านทางหลวงที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงคมนาคม ดำเนินการได้ถูกต้อง ทันสมัย และได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงคมนาคม | - หัวหน้างานธุรการ กม.   |
|              | ๕ วัน    | ๒. กลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบพิจารณาตรวจสอบอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย รวมถึงรูปแบบการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี  |   | - หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบตามกรอบอำนาจของกลุ่มงาน<br>- นิติกรกลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบตามกรอบอำนาจของกลุ่มงาน  |
|             | ๕ วัน    | ๓. กลุ่มงานกฎหมายประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบร่างกฎหมายเพื่อขอความเห็นในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงขอเอกสารเพิ่มเติม   |   | นิติกรกลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบตามกรอบอำนาจของกลุ่มงาน  |
|  <p>No</p>  | ๕ วัน    | ๔. กลุ่มงานกฎหมายจัดทำความเห็นแล้วตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข รวมถึงเสนอแนะในร่างกฎหมายแล้วเสนอผู้อำนวยการกองกฎหมาย   |   | นิติกรกลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ของกลุ่มงาน   |
|  <p>Yes</p> | ๑๐ วัน   | ๕. กองกฎหมายเสนอเรื่องให้ปลัดกระทรวงคมนาคม รองปลัดกระทรวงคมนาคม เพื่อนำเสนอรัฐมนตรีพิจารณาแล้วลงนามถึงสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติในหลักการ |   | - หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบตามกรอบอำนาจของกลุ่มงาน<br>- ผู้อำนวยการกองกฎหมาย<br>- ปลัดกระทรวงคมนาคม<br>- รองปลัดกระทรวงคมนาคม<br>- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม |

## ๖. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๖.๑ ฝ่ายบริหารงานทั่วไปรับหนังสือจากหน่วยงานสารบรรณกลาง พร้อมทั้งลงทะเบียนหนังสือรับ และส่งให้กลุ่มงานกฎหมายที่รับผิดชอบ เพื่อพิจารณาดำเนินการ

๖.๒ กลุ่มงานกฎหมายต่าง ๆ ที่รับผิดชอบโดยทั่ว ๆ ไปพิจารณาตรวจสอบอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายรวมถึงรูปแบบการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี

๖.๓ กลุ่มงานกฎหมายต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ หากเห็นว่าต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมจากเรื่องที่ได้รับมาในเบื้องต้น ให้ประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบร่างกฎหมายเพื่อขอความเห็นในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงขอเอกสารเพิ่มเติม หากพิจารณาแล้วว่าควรได้รับข้อมูลนอกเหนือจากเรื่องที่ได้เสนอจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง

๖.๔ กลุ่มงานกฎหมายต่าง ๆ ที่รับผิดชอบจัดทำความเห็นโดยได้ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข รวมถึงข้อเสนอแนะในร่างกฎหมาย (หากมี) และเสนอผู้อำนวยการกองกฎหมาย

๖.๕ ผู้อำนวยการกองกฎหมายพิจารณาลงนามให้ความเห็นชอบตามที่กลุ่มงานกฎหมายเสนอ

๖.๖ ฝ่ายบริหารงานทั่วไปดำเนินการออกเลขหนังสือภายในลงทะเบียนหนังสือส่ง และส่งหนังสือไปยังปลัดกระทรวงคมนาคม และ/หรือรองปลัดกระทรวงคมนาคม ตามกลุ่มภารกิจที่รับผิดชอบ

๖.๗ ปลัดกระทรวงคมนาคม และ/หรือ รองปลัดกระทรวงคมนาคม นำเสนอรัฐมนตรีพิจารณาลงนามในหนังสือถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๖.๘ กลุ่มงานกฎหมายนำหนังสือที่ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ฝ่ายบริหารงานทั่วไปออกเลขหนังสือภายนอกส่งไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติในหลักการของร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

## ๗. มาตรฐานคุณภาพงานตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม

๗.๑ ตรวจสอบว่างานที่เสนอมาได้มีการศึกษาเอกสารข้อมูลกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ หรือ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความเห็นเป็นไปตามกระบวนการยก ร่างกฎหมายฯ

๗.๒ ตรวจสอบและกลั่นกรองการวิเคราะห์ข้อมูลการให้ความเห็นประกอบการพิจารณาการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกร่างกฎหมายฯ เพื่อให้ถูกต้องครบถ้วน

๗.๓ ร่างฯ ที่นำเสนอได้รับความเห็นชอบจาก รปค./ปกค. และหรือนำเสนอ รวค. โดยเฉลี่ยร้อยละ ๘๐

๗.๔ ร่างฯ ที่นำเสนอได้รับความเห็นชอบจาก รปค./ปกค. และหรือนำเสนอ รวค. โดยไม่มีข้อแก้ไขใน สาระสำคัญ โดยเฉลี่ยร้อยละ ๗๐

## ๘. ระบบติดตามประเมินผล

การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงคมนาคม ของกองกฎหมาย จะมีการจัด ประชุมเพื่อตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ หรือรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมาปรับแก้กฎหมายให้ได้กฎหมายที่สมบูรณ์ สามารถนำมาใช้บังคับได้อย่างมีมาตรฐาน

## ๙. เอกสารอ้างอิง

กฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานของกองกฎหมาย

- พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑
- พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔
- พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓
- พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔
- ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕

## ๑๐. แบบฟอร์มที่ใช้

กระบวนการพิจารณาทางกฎหมายมีแบบฟอร์มที่ใช้คือ ใบกำกับเรื่อง เพื่อใช้ในการมอบหมายงานให้กับ นิติกร

# ภาคผนวก

กฎ ระเบียบ/คำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๓. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๔. พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๕. พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๖. พระราชบัญญัติคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๑
๗. พระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
๘. พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. ๒๕๕๖
๙. พระราชบัญญัติการรับขนคนโดยสารทางถนนระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๗
๑๐. พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พ.ศ. ๒๕๑๙
๑๑. หนังสือบริคณห์สนธิ และข้อบังคับของบริษัท ขนส่ง จำกัด และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๑๒. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๑๓. พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑
๑๔. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. ๒๕๒๑
๑๕. พระราชบัญญัติป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๖. พระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ. ๒๕๔๘
๑๗. พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ. ๒๕๓๔
๑๘. พระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ. ๒๕๓๔
๑๙. พระราชบัญญัติการจำนองเรือและบุริมสิทธิทางทะเล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒๐. พระราชบัญญัติการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. ๒๕๔๗
๒๑. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งและค่าเสียหายจากเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๕๔๘
๒๒. พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๐
๒๓. พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔
๒๔. พระราชบัญญัติรักษาคลองรัตนโกสินทรศก ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๔๔๕)
๒๕. พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๖. พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓
๒๗. พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒๘. พระราชบัญญัติรับขนทางอากาศระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒๙. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๐. พระราชกำหนดการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
๓๑. พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔
๓๒. พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓
๓๓. พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔
๓๓. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕



### รายชื่อผู้จัดทำ

#### กลุ่มงานกฎหมายที่ ๑ กองกฎหมาย

๑. นางสาวศรินทรรัตน์ กังสวิวัฒน์ นิติกรชำนาญการพิเศษ
๒. นางสาวนฤมล จันทราชโลธร นิติกรชำนาญการ
๓. นายศุภกิจ คงหนู นิติกรปฏิบัติการ